

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemerden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“, a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általottak a katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó papa Zichy Nándor grófhoz, 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak: Egész évre 5 ft., félévre 2 ft. 50 kr., negyedévre 1 ft. 25 kr. — Egyes szám ára 5 kr. Előfizethetni a kiadóhivatalban és minden megyei postahivatalnál.

Felelős szerkesztő:
Németh Ödön.

Megjelenik hetenkint 2-szer: szerdán este és szombaton este. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székesfejérvár, kigyó-utca 9. szám. Hirdetések helyenként 50 kr. Bélyegilleték külön 30 kr.

Herostratosok.

A történelem napjainkig megőrizte nevét annak az őrzőgőnek, a ki, hogy nevét örökemlékeztetvé tegye, felgyújtotta Arthenisnek ephesusi gyönyörű templomát. Azóta ezredévek tüntek el, de az a rettenetes örültség, mely a tüzcsóvát Herostratos kezébe adta, még ma napság is fellobban egynémely emberben. Fellobban és rettenetessége megdöbbsenti az emberek szívét s aggódva nézünk körül, hogy az idők hosszú folyása s az emberi nemesedés nem tudta végleg kiölni körünkől ezt a borzasztó betegséget.

Mert minden hasonló természetellenes törekvés, nem a normális szervezeti ember, hanem a megzavart agyu, vagy felbomlott idegzetű emberek sajátosága, a kik következképp betegek s mert betegségük rombolási vágygyal van összekötve közveszélyesek. Az ilyen emberek tehát ugy a saját, mint a társadalom érdekében, megfigyelés alá veendő.

A polgárihazasság s az ezzel kapcsolatos törvények meghozatala, az első fejzecsapás volt az ellen a hatalmas, büszke tölgy ellen, melynek árnyában ezerévig éltek őseink e hazában és közel kétezer éve élnek e föld különböző pontjain más nemzetek.

Mi volt a katolikus vallás az emberiségre? Ezt felesleges részletezni. A ki a történelem lapjait átolvasta, az tudja, hogy

a sötétben tévelygő emberiséget a tükör megsemmisüléstől védelmezte meg. Új érzéseket, új gondolkodást s ezzel új irányt adott az egész emberiségnek. Vezérszavak lett az emberiségnek a katolicizmus, a mely kétezeréven át megszámlálhatatlan millióknak lépteit kísérte át az életen áldásával.

Az önértékben, vagy hiúságukban megsértett emberek számtalanszor fordultak a Herostrateszi vágy által ösztönözve a katolikus egyház ellen. Hatalmas dinasztiák s a stréber papoknak egész serege vonult fel ellene, de az isteni kinyilatkoztatások ereje fentartotta, megvédte s két ezredéven át erejében és nagyságában csak növelte, azt a legnagyobbat, a mivel mi nivő emberek birunk: az Egyházat.

Nem új az újabb kor mozgalma sem, mely ma a liberálizmus köpenyébe burkolva támad ellenünk, láttuk más nevek alatt, más külső eszközökkel harcolva az egyház elleneit, a kik az igazi Antikrisztusok.

Ha támadták ellenei az Egyházat, mindig úgy volt, hogy az igaz hívők annál nagyobb eréllyel tömörültek védelmére. A liberálisok egyházpolitikai törvények címén indított harca az egyház ellen, sorompóba szolitotta a hiveket s így keletkeztek az egyházpolitikai ellenzékek, melyek a különböző országokban más és más elnevezések alatt védői az Egyháznak és az egyház jogainak.

Sehol sem olvastuk még, hogy a katolikus vallás hívei megadták volna magukat az új törvényeknek. Mindenütt harcra állottak, a hol a liberálizmus felütötte fejét.

Az egyházpolitikai törvények nálunk is éppen úgy mint más országokban kereszténypartot teremtettek, a mely néppárt neve alatt harcol a szabadkőműves szellem ellen. A néppárt harczát a liberálizmus ellen, nem a hivek hitetlensége, hanem az nehezíti meg, hogy nem lévén meg a katolikus autonomia, a magasabb egyházi méltóságok s az ezekkel összekötött dus javadalmazások adományozása a liberális kormány kezei között maradt.

Ismerve az emberi önzés, hiúságot és más gyöngé emberi tulajdonságokat nem lehet kicsinyelnünk, azt az előnyt, a melyet a liberálizmus ebben a körülményben bir. Mégis dicséretére legyen mondva papságunknak, sokkal buzgóbb lelkipásztorok, sokkal odaadóbb hívei egyházunknak, sem hogy áruba bocsátanak az egyház érdekeit, hiveiknek lelkiismeretét a kormány kegyeiért.

Nem lehet azonban csodálni, ha egy olyan nagy testületben, mint a katolikus klerus akadnak egyes emberek, a kik beteges hiúságukban és nagyravágyásukban simonáriák is képesek, csak hogy a kormány támogatását megnyerhessék. Hála azonban, hogy ezek csak az írestéjű stréberök közül kerülnek ki, a kik csak is judáskodá-

A vaáli erdőben.

Írta: Vajda János.

Oda benn a mély vadonban,
A csalános iharosban,
Félre eső völgy ölében
Sűrű árnyék nyhelyében:

Oh milyen jó volna ottan,
Abban a kis házikóban,
Élmi, éledélmni szépen
Békességben, csöndességben . . .

Nem törődni a világgal,
A világ ezer bajával;
Meggondolni háborítlan,
A mi immár közelebb van.

Illatoshegy oldalában
A tavaszi napsugárban
Némi illanó felhőkre,
Mult időkre, jövőidőkre . . .

És azután utóvégre,
Észrevétlenül megérve,
Lehullani önmagától
A kiszáradt életfárlól.

S ismeretlen sírgödörbe
Elaludni mindörökké . . .
S ott egyebet mit se tenni,
Csak pihenni, csak pihenni.

A munkás helyzete és a kath. egyház.*)

— A „Fejérmegyei Napló“ tárczája. —

Írta: Kiss Arisztid.

Isten áldja a tisztos ipart! Ezt a gyönyörű jelmondatot találtam az önök otthonában a kath. legényegyletben. Lehetetlen, hogy a szavak fölött elmélkedve, ne szálljak vissza a képzelet szárnyain abba a korba, midőn éppen az ellenkező nézet uralkodott: a munka, az ipar, a fáradság csak plebejusoknak, csak rabszolgáknak való. A pogányság hirdette ezt, sok százezer rabszolga sinylette a munka átkát, de még jobban sinylette a társadalom, mert a szolga csak szolgaiasan dolgozott, hiányozván nála, a mi az ambíciót, a törekvést felkelti — az önállóság, a szabadság. A tudat, hogy nem magának, hanem másnak dolgozik, nem engedte meg bármely iparág tökélyesítését, csak a a kérelhetetlen sors zarnokosságának tekintette a dolgot, melynek vasmarka alatt, habár fogcsikorgatva is, de meg kell hajolnia!

Szóval a munkás helyzete az ókorban szomorú volt, mert nem volt előtte olyan példakép, melyre tekintve, lelkének viharja lecsendesült volna; példakép, mely megszentelte volna azt az állapotot, melyre átkot mondott a világ; példakép, melyhez felemelte volna rablincseit, hogy kezeit ne huzza, ne gyötörje oly nagyon!

*) A katolikus legényegyletben jan. 17-én felolvasta a szerző.

A példakép megjelent, maga az Isten, az első munkás jött a földre emberi alakban, hogy enyhítője legyen minden emberi nyomorúságnak. Születésére olyan helyet választott, mely az emberek előtt utolsó; a betlehemi istálót szentelte meg születésével. Nevelőatyjának iparost választott és a názárethi csendes otthonban harmincz éves koráig a szerszám van kezében, csak azután kezdi meg fenségese hivatalt.

Ime itt a példakép! A munkás többé nem a megvetett ember, mert a világ üdvözítője lerontja a töves nézeteket, kimondja a büszke hatalmasokkal szemben, hogy minden ember egyforma s oly méltósággal van felruházva, melyet tisztelni kell; hogy a munka nem szegény, sőt ellenkezőleg dicsőség, megnemesíti, jobbá, boldogabbá, megelégedettebbé teszi az embert. A munkás felnézett és fellelékzett! Ki mondja ezt? És lát egy keresztrefeszített alakot, az első szent munkást, ki az iránta való szeretetből felszáll: a gyalázat fájára, felnézett a fájdalomak, szenvedések, nélkülözések férfára s onnét szívébe lopódzott az az édes boldogság, melynek Jézus isteni szívében van forrása! Boldog is volt a munkás mindaddig míg az emberek elvetve a keresztény elveket vissza nem tértek a régi pogánysághoz; ez az állapot ismét a rabszolgaságba akarja vinni vissza a keresztény munkást.

Hol talál oltalmat? Annak a vallásnak a szárnyai alatt, melynek alapítója Krisztus, ki maga is ott izzadott, fáradt a műhelyben, ki szent kezeibe vette a munka eszközeit, hogy

Mai lapunk 8 oldal.

sukkal remélnék előre csuszni, hogy liberális kormány előtt tisztas papi reverendájukban henteregve, nyomorult hízlekedésekkel szerezenek érdemet az előre haladásra. Azzal, hogy papi ruhájukat bemocskolják, az ilyen szárandó lelki emberek mit törődnek?

A kapaszkodó papok közül hirhedt először valami Polgár Dénes nevű plebános vált, a ki liberális programmal fellépett és bukott meg a néppárti Rakovszky Istvánnal szemben. Nem lett belőle képviselő, de lett belőle utált és megvetett pap.

Azután Poór esztergomi kanonok következett, a ki hihetőleg lázas, beszámíthatatlan állapotban egy bős liberális cikkben támadta meg a néppártot, a mely a liberális törvények megváltoztatásáért küzd.

Azt hittük beszédének olvasásakor, hogy Komlósy Ferenc kanonok és országgyűlési képviselő elődeinek szomorú dicsőségét irigyelte meg s azért rontott a liberális tábor harsogó éljenzése között a néppártnak. Zmeskál Zoltán képviselő azonban leleplezte, a volt antiszemita pátvezér örült dühöngésének elrejtett rugóit, mely kicsinyes hűségéből és a telhetetlen nagyra-vágásból keletkezett.

Ez a pap a legujabb Herostratos, a ki bizonyosan beteg ember s előbb-utóbb kitor rajta egészen szárandó betegsége. Addig is azonban, míg ártalmatlanná szűkséges, hogy a katolikus klerus tagjai megszakítsanak vele minden összeköttetést s éreztesék vele megvetésüket, nehogy eszelen politikai magatartását a katolicizmus veszélyeztetésével az összes katolikus papság magatartásával azonosíthassa. Ki kell küszöbölni a hithü emberek közül, el kell szigetelni, mint a hogyan a belpoklosokkal tettek a középkorban.

Igy kell elbánni a katolikus egyház Herostratosaiival, így kell Komlósy Ferenc és társainak aknamunkáját tehetet-

lenné. Menjenek az ilyen papok a szabadkőművesek közé. Ott van a helyök s nem a katolikus klerusban.

— Ifj. Zichy János gróf beszéde. A költségvetési vita legutolsó szónoka ifj. Zichy János gróf a néppárt nagytehetségű tagja volt. A kik ismerték a fiatal gróf képzettségét, méltán vártunk sokat az ő parlament szereplésétől. És a tegnapi beszéde után elmondhatjuk, hogy várakozásunkban nem csalatkoztunk. Bizonyos, hogy rokonszenves megjelenése, higgadt fellépése, kellemesen csengő hangja, mind oly kiváló tulajdonságok, a melyek nagyban segítették őt szónoki sikerében. De legfőbb ereje mindenesetre beszédének ellenálthatatlan voltában, a gondolatok mélységében s a kormány ellen intézett kritikájának új és szokatlan alapjában, a melyből ellenfelei is megértették, hogy itt nem egy kezdővel, hanem egy nagytehetségű fiatal politikussal állnak szemben, a ki még sokszor fogja ellenfeleit hadállásukból kiforgatni. Ez az ellenálthatatlan erő megtörte a kormánypárt, minden illetet negligáló modorát, melyet eddig a néppárt szónokaival szemben tanusítottak. Beszédének elején még fél-felhangzott egy-egy közbeiktálás a kormánypárt részéről, azután elsimult végleg az ellenfelek lármás hulláma, s Zichy János gróf beszédének egész folyama alatt, csak a helyesléseket, s pártjának lelkes éljenzet hallotta. Ellenfelei lehorgasztott fővel, hallgatták az ajkáról elhangzó nagy igazságokat, a melyeket meg nem tagadhattak.

Semmi sem jellemzi különben jobban azt a rendkívüli nagy hatást, a mit Zichy János gróf beszéde előidézett, mint a sajtó kritikája. Az összes lapok még a legliberálisabbakat sem véve ki, elismerik a beszéd kiváló jelentőségét és ha haragunkban röviden vagy egy-két dühös megjegyzés kíséretében ismerik is be, mégis rendkívüli jelenség ez akkor, midőn a liberális sajtó oly vakmerő módon tudta elhazudni a

néppárti eseményeket. Álljanak itt a következő lapok megjegyzései, melyet az országgyűlési rovat kritikájában ifj. Zichy János gróf beszédére tesznek:

A „Magyar Ujság” a következőket írja:

»Papp után Rátkai László és Zichy János gr. szölk a költségvetés ellen. A saját pártjabeli- nek mindkettő tetszett. Zichy János beszédében a volt érdekes, hogy ő azért lett néppárti mert ebben csiráját látja egy — konzervatív pártnak. Konzervatív pártnak lehet is jogosultsága, de felekezeti alapon álló pártnak nincs.»

A „Hazánk” ezt írja:

»Szünet után gróf Zichy János szólalt fel, a ki igen érdekes beszédet mondott a megalkotandó konzervatív pártrol, melyet nézete szerint a néppártból fognak megcsinálni.»

A „Magyarország”

»Végül pedig ifj. Zichy János gróf kétségtelen szónoki talentumát és előkelő erudiczióját annak a különös tételnek a bizonyítására fordította, hogy a mi politikai életünkben a konzervativizmus képviselőit a néppárt van hivatala.»

Az „Egyetértés”

»Az ülés végén gróf Zichy János, a néppárti ifju mágnás beszélt s már első fellépésével elárulta, hogy ügyes szónok lesz.»

A „Magyar Hirlap”

»Az ülés utolsó szónoka ifj. Zichy János gróf volt, a ki a néppárt lehetetlen elveit és tanait védelmezte meg, mosolyogni való argumentumokkal, de — ezt el kell ismernünk — nagy szónoki képességgel. Csak sajnálni való, hogy ez az okos, képzett, temperamentumos fiatal politikus odaszegődött a néppárt szolgálatába.»

Végül a „Budapesti Hirlap” kritikáját közöljük:

»Nagyobb és élénkebb volt a Zichy János gróf hallgatósága. Még az öreg Tisza Kálmán is bejött a terembe, leült Csáky Albin gróf mellé s a fiatal néppárti gróf fejtegetései során a maga ellenmondásait saját szakállára sugdosta be. Zichy gróf okoskodásának az a veleje, hogy a mai tarthatatlan állapotot főként az a körülmény idézte elő, hogy a magyar politikai életből kiveszett nevezetes tényező: a konzervativizmus. Az egész beszéd mélyebb kritikája volt a mai kormányrendszernek, még pedig más alapon, mint

az embereknek ne legyen oly nehéz! A munkás hivatott védelmezője tehát a kath. egyház.

Igen ám, csak hogy sokan vannak a kik a munkások védőjeül szeretik magukat feltolni, behatolnak a gyárakba, műhelyekbe, ha nem is személyesen, de legalább újság alakjában. Épen egy gyárban vagyunk, ebéd ideje van, a alkalmazottjai sietnek az ebéd elköltésével, hogy egyik társuk köré csoportosulhassanak, ki egy zuglaphó a következő szavakat olvassa belőle nagy tüzzel: „Munkás te vigaszt és méltóságot keresel; de hiszen te ezen dolgokat önmagadban s a te erődben hordozod; te vagy a pillanat ura, tekintsd csak karjaid erejét, csak mozdulnod kell, hogy a földet remegésbe ejtsd; csak rendezkedned kell, hogy uraidat elseperjed; csak a polgáriadosásra kell rohanod, hogy a porba tiporjad.” Egy másik cikk pedig a következőképp hizeleg: „Te vagy az egyedüli ember, kire az országnak szüksége van; a többiek élősdiek, bitorlók. Vagy nem te vagy-e az, ki az ekét csináló, mely a földet szántja? Nem te vagy-e az, ki a hajókat építet, melyek az oceánt keresztül szeldesik? Nem te vagy-e az, ki a gőzmozdonyokat készített, melyek a városoknak és országoknak egymástól távolságát ugyszólván megsemmisítik? Lásd, az emberi társadalom egy roppant nagy gyár, melyben igen sok kerék van; de te teszed mozgásba e kerekeket, azért nem kell erőt használnod, elég ha jársz, a képtelen emberek csakhamar észreveszünk, hogy nálad nélkül mitsem érnek.” Még néhány ilyen hangzatos felszólítás, és a szünetének vége van, visszatérnek foglalkozásaihoz, elégedetlen szívvel, csak alkalomra várnak, hogy a felszólítás értelmében járjanak el. Lázadás, sztrájk a

vége, az ugynevezett jóakaró elérte célját, azok a munkás kezek hanyelnek és ismétlődik náluk Menenius Agrippa meséje, a tagok nem dolgoznak, a gyomor üres marad. Míg a sztrájk kassza bírja, addig van dinom-dánom, ha azonban elfogyott, és a vélt jogos követelések teljesítése még mindig késik, egyiket visszaviszi az elhagyott műhelybe a szükség, a másik pedig daczolva odaszegődik a vörös zászlóhoz, melyre fel van írva ez a borzasztó felkiáltás: éljen a szocializmus! Ezt a zászlót hordozzák Németországban, Franciaországban, csak hogy ez utóbbiban egy másik rém is kísért, a neve: anarchia.

Épen a németországi állapotok indították a kath. egyházat arra, hogy a fiatal munkások helyzetén segítsen, őket különös pártfogásába vegye. Templomban a törvényhiányos volta miatt nem találkozhatott velök, a műhelybe, gyárakba nem mehetett, tehát ő adott nekik találatát, házat épített nekik, hol megszabja az irányt, felvilágosítsa, oktassa, keresztényi és munkás kötelességére figyelmeztesse. A hazátlannak, száműzöttnek, sorsüldözöttnek menedéket ad, visszatartja a munkásokat attól az uttól, mely veszedelemre vezethet. Az intézmény neve: K a t h o l i k u s l e g é n y e g y l e t Nevezük másképpen a szeretet intézményeinek, hiszen minden szépnek minden, nemcsak a szeretet a szülőanyja! A szívből jövő szánalom mások sanyaru sorsa iránt szeretetet szül, az pedig találatkony, kifogyhatatlan az áldásban, mely mint az a tenger, melynek szív a neve!

A kath. legényegylet megteremtő szava ez volt: „A tevékeny szeretet minden sebet meggyógyít, pusztá szavak csak súlyosbítták a

fájdalmat! E szavak Kolping Adolf nemes szívéből jöttek!

Kolping Adolf! Ki ez a férfiú? Nevét, azt a dicsteljes nevet bátran oda tehetjük Paulai szt. Vincze neve mellé: a szeretet apostola, sok százezer munkás atyja és megmentője. Paulai szt. Vincze a szülői háznál és a gályarab lánczaiban megtudta mi az emberi nyomor s szívének szeretetteljes dobbanását érzi az egész világ. Kolping mint egyszerű iparossegéd társai között látja a borzasztó betegséget, mely megölője lesz nemcsak nekik, hanem a késő nemzedéknek is, míg ők mulatnak, duhajkodnak, az ő visszavonultságon élceket farnagnak, addig ő könyveket vesz elő és tanul. Mikor olyan könyvet láttak nála, melynek még betűi is ismeretlenek voltak előttük, gunyolódva kérdezték: Ugyan mit akar még? Talán az ő cipőit többet fognak érni? Huszonnegy éves korában elhagyta a műhelyt, iskolába ment s vasakaratával négy év alatt elvégzi középiskolai tanulmányait, harminczkét éves korában pappá szenteltetett. Most figyelme azokra irányult, a kik körében egykor élt, dolgozott; papi méltósága nem tette őt büszkévé, odament közéjük, összehozta őket és a keresztény társadalom eddig több mint félmillió munkás megmentését köszönheti a cipészből lett papnak: Kolping Adolfnak!

Lépjünk csak be egy ily kath. legényegyletbe, hallgassuk meg az itt hirdettet elveket; mennyire különböznek ezek az ámitók beszédeitől! A Kolping-féle szabályok a legényegylet működésének programját képezik: „Az egyesület tagja — mondják a szabályok, — jó keresztény lesz és valási kötelességeit hiven és lelkiismeretesen fogja teljesíteni. Bátran valljad hitedet és kövesd parancsait. Szükséged van

a melyről a képviselőházban meg szokták bírálani. Hatása is volt a folyosón így beszéltek a kormánypártiak:

— Hja, gróf is, gazdag is, Zichy is, eszes is, lesz még ő közöttünk konzervatív elem.

— **Csávába került kormány.** A liberális kormány körmönt font ravaszágával nem egyszer vezette félre már a királyt. Különösen az egyházpolitikai törvények életbeléptetése óta volt kénytelen hazudozással keresztül vinni egy-más dolgait. Ismeretes már olvasóink előtt, az erdélyi püspök mellé kinevezendő coadjutor kérdése, a mellyel kapcsolatosan említettük, hogy Majláth Gusztáv grófot, a komáromi helyettes plébánost coadjutornak cum jure successione kinevezte ő felsége. Ezt az értesítésünket a kormánypárt organumai nagy lármával czáfolták meg, azt írva, hogy Majláth Gusztáv grófot kinevezte ő felsége czimzetes püspöknek és az erdélyi püspökség coadjutorává, de nem cum jure successione, az az Lönhardt püspök halála esetén nem szállana örökségképpen reá az erdélyi püspökség. Most, miután Majláth Gusztáv gróf kijelentette Wlassics Gyula miniszternek, hogy sem a czimzetes püspökséget, sem az erdélyi püspökség coadjutori állását el nem fogadja, nagy a ribillió, mert valóban úgy áll a dolog, hogy ő felségét úgy informálták, hogy cum jure successione lesz kinevezve, az az ő felségét félrevezették. Beavatottak azt hiszik, hogy ez a ravaszkodás Wlassics miniszter tárczájába fog kerülni.

— **A „bravó.“** A mikor Kasics Péter nyug. miniszteri tanácsos kinyomatta leleplezéseit Fejérváry Géza báró honvédelmi miniszteréről, a szabadelvű párt tudvalevőleg tüntetést rendezett a megsértett miniszter mellett, Podmaniczky Frigyes báró pedig beszédet intézett hozzá, a melyben Kasicsot „bravó“-nak nevezte. Kasics ezért a büntető-járási bíróságnál keresett elégtételt, mely Podmaniczky bárót becsületsértésért 100 ft pénzbüntetésre ítélte. Podmaniczky megnyugodott az ítéletben s rögtön le is fizette a reá rótt bírságot, de Kasics fölébezzelt s így került az ügy a királyi ítélő táblához, a melynek II.

büntető tanácsa Halmágyi Sándor bíró előadása alapján tegnap tárgyalta az ügyet. A tábla az összes iratokat rendelőnyileg visszaküldte a járásbírósnak azzal a megjegyzéssel, hogy Podmaniczky bárót, a kit azóta képviselővé választottak, kérje ki a háztól s tárgyalja újra az ügyet.

Lehet-e magyar a liturgikus nyelv?

Róma, 1897. január 16-án.

Egy fékevesztett s semmi törvényes renddel s intézménnyel nem számoló sovinizmus: szíthatta csak s legyezgethette azt a sajnálatra méltó tüzet, a mely a mult hetekben végül lobogó lángot vetett. Csak olyan elemek, a melyek semmi törvényes renddel nem törődnek, ha nem hívják „liberális államhatalomnak“ s minden tekintély ellen támadnak, ha ennek szuroy vagy konz nem állanak rendelkezésre a zivatar lecsillapítására.

Először is tehát meg kell jegyeznünk azt, a mi a római felelet szerzői első sorban vezette a felelet kategorikus negációjában.

Tudták s tudják, hogy a mozgalom nem a népeknek s nem a hívők összesességének szömének, sem pedig hivott képviselőinek mozgalma: hanem hogy vezérei, valódi vezérei az egyházi kérdéssről s az egyház valódi érdekeitől egészen távol álló, hivatlan s hitetlen elemek! Nem vallási buzgóság s nem a hazai nyelv szeretete indították meg e mozgalmat: hanem néhány sovinizta hivatalnok s liberális fullajtár, kik a vallást semmire becsülik s a kik csak a magyarsátnak egyik organumát látják — igen helytelenül — az egyházban s ennek egész tanítói s oktatói működésében. Tehát nem a nép hangja az, a mely a magyar nyelvet kívánja a liturgiában: hanem néhány hamis elvektől vezérelt s megtévedt férfiné.

Hanem a főtévedés mégis a kérelem megokolásában van. Mert egészen hamis abból a

tényből, hogy a keleti egyházakban a szláv és görög nyelv vannak használatban, arra következtetni, hogy a keleti egyházaknak nincsen állandó nyelvök, hanem hogy ez a viszonyok változékonyságának vannak alávetve! Ezen fel fogás hibás! A római egyházzal egyesült keleti egyházaknak is van állandó, stabilis nyelvök, amelynek megváltoztatását époly kevéssé engedélyezi a szentszék, amint nem enged meg e szeret és megváltoztatást az egyháznak latin szertásu részében. Nem mintha ezt nem tehetné: hanem mivel sok és bölcsebből ezt nem teszi s nem fogja tenni ezental sem. Oroszországból ezrével pártoltak el éppen a ruthének, vagyis inkább: ezrével hajtotta át őket a schizma a muszka kormány, mivel a szentszéknek nem tudta kinyerni az engedélyt, hogy muszka legyen a szertartás, a szorosabb értelemben vett liturgia nyelve. A keleti egyházak egy részében s így a ruthéneknél a szláv nyelv van használatban s pedig azért, mivel a florenzi zsinat az egyesülés alkalmával megengedte az akkor használatban levő nyelvek megtartását, de ugyanakkor kizárt minden változtatást! S valóban a keleti egyházakban, a ruthéneknél stb. nem a modern nyelv, hanem az ó-szláv nyelv van használatban, a melyet a nép jelenleg, meg sem ért s azért ha valaki a Szentszékét a magyar nyelv iránti ellenszenvről akarja vádolni, akkor azt ugyanily alapon meglehetné, ha szláv nyelv iránti ellenszenvről vádolná: hiszen itt sem engedi a használati nyelv behozatalát a liturgiába. — Tehát ne beszéljünk a szentszéknek ellenszenvéről a magyar nyelv ellen! Ne áltassuk a közvéleményt olyan frázisakkal s olyan váltolán érveléssel, a melynek szánt-szándékosan kiaknázott igaztalanságát magunk sem hisszük. — Sziveskedjenek azok a liberálisokdó urak már elismerni, hogy a Szentszékét a kérdésben csak egy norma

a vallásra az életben és halálban. Több bátorság kell ahhoz, jó kereszténynek lenni, mint rossz kereszténynek lenni. Szentelj vasárnapot és ünnepeket, így kívánja ezt az isteni törvény. A legjobb hitvallás a tizparancsolat szerinti élet. Jelenjél meg rendezes az egylet isteniszteletén, a magad épülésére, testvéreidnek pedig jó példájára. A kocma oly társakat szerez neked, kik nem a pénz szerzésében, hanem a pénz elköltésében lesznek segítségére. Az egylet úgy tekintendő, mint egyetlen család, minden tagnak kötelessége fentartani ennek becsületét és megőrizni a szövetkezet általános javát.“

Ide hiába teszi be lábát a kisértő, hiába kiáltja üdvözlésképen: éljen a socialismus! — a felelet reá: Isten áldja a tisztos ipart! Nem is kell mondanom talán, mennyire érdekében kell hogy álljon minden munkaadónak, hogy az ő segédje a katolikus legényegylet tagjai közül legyen, mert a ki a vallási kötelmeit hiven teljesíti, aki a becsületes munkában, tisztességes szórakozásban feltalálja azt, a mit a világ nem adhat, az olyan segéd áldás annak az iparosnak a házára, melyben otthon és munkát keres!

Ime azt az elemet a fiatal munkás osztályt, hogy megnyerte a szeretetet, megnyerte Istennek, a társadalomnak, melynek oly fontos tényezője, miszerint lehetetlen figyelmen kívül hagyni. A büszke, hatalalmas lenézi, de fél tőle, a másik tüntetésből demokrata, vagy jobban mondva munkás-párti lesz, a harmadik dicőítő énekeket zeng a munkáról, de segíteni, egyik sem segít rajta. Csak a kath. egyház, a mindent felölélő szeretet letéteményese jött segítségére az elhagyottaknak egy apostol személyében, ki lelkenek egész hevével, szívének minden erejével leemeli a vasbilincset a

munkás kezeiről, melyet a XIX. század pogány-sága rakott reá. Ő már nem él, a munkásosztályért dobogó szive már elporladt s ott a kölni szent ferenczendiek templomában sirküvérről így szól az emberekhez: „Itt nyugszik Kolping Adolf; imáitok alamizsnájáért eszedezik.“ Sirja bucsujáró helyé vált, hol a vándorok, az elzüléstől megmentettek, buzgó imában rójják le azt a nagy adót, mellyel ennek a nagy hűtővőnek tartoznak, a hála és részvét könnyeit hullatják sirjára. Megérdemli e könnyeket, hiszen oly nagyon szerette őket!

Lássunk még más képet is!

Sötét pinczelakásban vagyunk, hová ritkán téved egy árva napsugár; nincs az ablakban virág, hisz nincs a ki táplálja, az élet gondja elnyomja a költészetet, mely a sötétségbe világosságot, a szenvedő, fájó sziv gyötrelmeibe odakeveri az édes vigasztalás balzsamát. Lakója egy gyári munkás. Kora reggel van, felkel, hogy az összehívó csengetyű hangjára ott legyen, mert másképen elvész kenyerre, oda adják másnak, hiszen annyi a foglalkozás nélküli egyén, egy helyett százat is kap a gyárigazgató, bármily sulyosak legyenek is a feltételek. Ha még maga volna, de ott alszik egy összetakolt ládában két kis fia, az édes anya, a hü feleség már az égből nézi küzdelmeiket, könnyeiket, a fiatal asszonyt elvitte a borzasztó betegség, melyet a gyilkos levegőjű munkateremben testi erejét meghaladó munkában szerzett.

A munkás a vizes pinczelakban magára van hagyva fájdalommal és két kis gyermekével. A szomszéd lakó egy jószívű öregasszony gondjaira bizza őket, kinél minden reggel ott-

hagyja a napi táplálékot, melyet este a gyárból hazajövet szokott beszerezni.

Hosszasan nézi a két aranyos fűrtű fűcskát, közbe felsóhajt és egy bus sejtvelem fogja el szívét, egy kitörő félben levő veszedelem előérzete.

Hátha, hátha nem láthatom őket többé. A gyár gépei oly veszedelmese, a munka életveszélyvel jár, tegnap mással, ma velem történhetik meg.

Szive egy összeszorult gondolatra, a komor kinézésű, kemény természetű férfi szemében könnyek jennek meg. Lehajolt hozzájuk, simogatja, megcsókolja őket, az egyik félálomban átoleli édes atyját, talán édes anyja szel-leme jött hozzá az éjjel, talán még avval eny-leleg, az atyai dédelgetést az álom tündér világ-gában élő gyermek az anya simogatásának hiszi, kinek szeretete még a sirtól is ellátogat hozzá. Kis arca lázasan kipirul, még szoros-sabban vonja magához édes atyja fejét.

Oh ennek a két kis puha karnak ölelése megremegtetí szívet; ezek az ölelések adtak neki mindennap erőt a sulyos, életveszélyes munkához. Hosszasan csókolja őket, mintha szívének melegét akarná beléjük lehelni, nem ébrednek fel, minek is, legalább álomkban az ég angyalaival társalognak s nem érzik az élet boldogtalanságát!

Aztán fölnezi a nyomoruságos hely egyetlen ékességére egy szt. József képre, felfohász-kodik hozzá: Te dicső szent, ki ismerted a munka sulyát, ki szegénységben is hiven ápoltd a gondjaidra bizott kisdéd Jézust, ne hagyd el kis gyermekeimet, ha én már nem leszek, légy helyettem édes atyjok!! A szent-

vezeti: a liturgia nyelvének változatlanul kell maradnia, azon újítani nem lehet, nem szabad! Van Horvátországban, a zenggi egyházmegyében több község római katolikus hívőkkel, de liturgikus nyelvök a szláv volt, mielőtt áttértek a privilégium gyanánt megengedték nekik a szláv nyelv megtartását az áttérés után is. Ugyanezen községeket az elmúlt években folyamodtak a Szentszékekhez, hogy engedje meg nekik a latin nyelv behozatalát liturgiába a Szentszék tagadólaga válaszolt. Tehát mit felelnek erre, liberális újságíró urak? A Szentszék ellen-szenvel viseltetik a latin nyelv iránt, nemde? A nyelvnek egysége és változatlanlansága az irányadó a liturgia kérdésében.

Hanem a mily egyöntetűséget és változatlanlanságot kíván az Egyház a liturgia nyelvében: az áldozat és a szertartások nyelvében: épp oly engedékeny, midőn a prédikáció nyelvééről, a tanítás nyelvééről van szó. A viszonyok változásával a nyelv változását nemcsak megengedi, hanem egyenesen kívánja az Egyház: a tanítás nyelvének mindenütt a hívek nyelvéhez kell alkalmazkodnia s azért semmi kétség, hogy megfogja engedni a magyar nyelv használatát a nyilvános tanításban, sőt azt meg is kívánja. De egészen bizonyos, hogy a liturgikus nyelv megváltoztatását Rómában engedélyezni nem fogják s szigoruan eltiltják majd azt a visszaélést is, a mely részben bevette magát hogy az evangéliumot s egyéb részeket magyarul énekeltek! Ez az abuzus Horvátországban is meg volt napjainkig s ime: néhány év előtt a kongregáció rendelete ezt a leghatározottabban betiltotta! Ne lázítsák, ne csalják tehát a hitetlenek a hívőket, ne vigyék oly pályára az ügyet, a melyen czéla nem juthatnak, ne keltsenek föl oly igényeket, a melyek kielégítést nem nyerhetnek! S a kik azzal fenyegetőznek, hogy tagadó

válasz esetén kilépnek az Egyházból, azok tudják magukat, hogy a kiket oly gyöngye kötelek fűznek egyházukhoz, minő a liturgikus nyelvnek szláv, avagy magyar volta: azokat a kath. Egyház nem sajnálhatja, ha megválnak, azok kedvéért magasabb javait föl nem áldozhatják.

Consultor.

HIREK.

— **Királynénk találkozása Eugenia császárnéval.** Eugenia császárné, III. Napoleon özvegye, pénteken, e hó 15-ikén Angolországból Párisba érkezett és a Tuileriák kertjével szemben egy szállóban vett lakást. Néhány napig a francia fővárosban fog maradni, mielőtt Cap-Martinba utazik, hol királynénkkal találkozni fog. Királynénk megérkezését Cap-Martinban holnapra várják, míg királyunk februárban fog két hétre odautazni. Február végére a szász királyt és királynét is oda várják. Cap-Martin közelében van lord Salisbury villája is, a hová Salisbury neje és leánya már meg is érkeztek.

— **Stefánia főhercegnőről.** A tegnapi előtti udvaribálon szennáció-számba ment, hogy Stefánia főhercegnő ismét megjelent az ünnepélyen s ezentul is mindig részt fog venni az udvari szollemnitásokon. Ez bizonyos tekintetben reformálása annak a szerepnek, melyet az özvegy trónörökösnek az udvarnál betölt. Az udvari rangsorozat szerint az özvegy trónörökösnek rögtön a királyné után következik, utána jönnek Mária Terézia és Mária Jozefa főhercegnők. Miután azonban a szertartásrend szerint a királynét csak olyan főhercegnő képviselheti, a kinek férje él, az özvegy trónörökösnek nem volt abban a helyzetben, hogy a királynét képviselhesse. Ez a szerep Mária Terézia főhercegnőnek, Ottó főherceg nejének jutott. Az udvari szertartásrend olyan szigorú, hogy attól eltérni semmi szín alatt nem szabad. Hogy Stefánia főhercegnő a szabályozatlan helyzetében ne legyen kénytelen megjelenni az udvari ünnepélyeken, eddig meghívót sem szokott kapni; ezental azonban meghívást fog

kapni és mint rangban első főhercegnő fog megjelenni, csak hogy ha a királyné helyettesítése kerül szóba, akkor ezt a szerepet Mária Jozefa főhercegnő fogja betölteni.

— **Kinevezés.** Steiner Fülöp dr. megyés püspökünk Huszár Károly kanonok lemondása folytán az egyházmegyei tanfelügyelői állásra Mayer Károly kanonokot nevezte ki.

— **Közgyűlés.** A perkátai kath. kör e hó 17-én tartotta közgyűlését, melyet Posits Mihály nagyobb szabású beszéddel nyitott meg, melyben fejtegette a nagy számmal létesült kath. körök czélját és keletkezésük okát. Az évi jelentés szerint, melyet Szalay József titkár olvasott fel, a körnek a harmadik évben már 76-ik tagja van, mely 35 volt alakuláskor, s van tak. magtárja, mely a múlt évben 75 mérő gabonával megkezdte működését. Elnöknek Posits Mihály megbánost, alelnöknek Bittó Zoltán urad. tisztartót választották meg egyhangulag.

— **Bucusu.** A felsővárosi plebánia templomban ma tartatott Szent Sebestyén bucsuja. Ez a nap fogadalmi ünnepe egész Székesfejérvárnak, melyet még a múlt század végén fogadott a város hálából az ezen a napon megszűnt kolera járvány emlékére. A város buzgó lakossága lelkiismeretesen máig is megtartja eme fogadalmi ünnepet. Tartózkodik a polgári munkától és szent misét hallgat. A 7 órai szent mise után Gremspurger István apátplebános vezetése alatt körmenetileg ment ki a belvárosi hívők sokasága Szt. Sebestyén templomban. A hol az ünnepi beszédet Horváth Imre s. lelkész tartotta, a tíz órai szent misét pedig Gremspurger István celebrálta nagy segédlettel. A chorus Kneifel Ferenc székesegyházi karnagy vezetése mellett Zsankovszky Endre. A Dur miséjét adta elő. Magán részket énekeltek Rosztagni Karolin, Hauptmann Anna urhölgyek, Fogl Alajos és Kneifel Ferenc urak. Betétek voltak Feigler „Veritas mea“ és Offertoriumra Seylertől: „In virtute.“

— **Vajda János halála.** Egyik legnagyobb költőnk hunyt el a napokban Vajda Jánosban. Atyja Fejérmegyében Vaálon volt földész

nek képe oly barátságosan, oly bizalomgerjesztően tekint reá.

De menni kell, az ajtóból visszanéz, oly nehéznek tetszik ma elválni tőlök. Beszól az öreg asszonynak, átadja napi elemőzsíját.

— Klára néni aztán vigyázzon reájok, tudja, hogy szegénységemnek ők az egyedüli örömei, hiszen másképp nem is volna czélja életemnek, ha ők nem volnának!

— No de mi baja magának Gáspár? ma olyan levert, csak nem beteg? Azután mire való az a teketória, hát nem vigyáztam én eddig is a kicsinyekre csak úgy, mintha az anyémek lettek volna?

— Igaz, köszönöm szives gondoskodását, áldja meg érte az Isten, de nekem ma olyan előérzetem van, hogy valami baj ér... csak kis fiamért aggodom, nézzem be hozzájuk, ... Isten áldja Klára néne!

Sietve ment föl a lépcsőkön, már is sokat késétt, iparkodott gyors menéssel a késedelmet pótolni. De bármennyire sietett is utána ment a gyöttrő gondolat, társul szegődött hozzá, nem tudta lerázni magáról, lement vele a gyári épületbe. A munkások már sorakoztak a csengetyű hangjára, a felügyelő fölolvasta neveiket, azután elfoglalták a nekik kijelölt munkatermet. Folyt a dolog, Gáspár is, daczára tépelődésének scrényen dolgozott.

Otthon pedig a gyermekek, kik megszokták az irvaság magányát, nemskára felébredtek, a jó öregasszony amint meghallotta zörgőseket bement hozzájuk. Oly anyailag bánt velök, megmosdatta, felöltöztette őket azután egyiket az egyik, másikat a másik térdére téve, imára tette össze kis kezeit, miközben így szól nekik: Szegény kicsikém, ha anyátok

nincs is, de vallástok legyen! A napi élelem egy részét reggeli gyanánt odaadja nekik, többet nem tehet, őt is üzi, hajtja az kérelhetetlen zsarnok, melynek neve szükség. Ő a pinczelakásnak albérlője, ez a bérlet annyit hoz neki, hogy épen megvan a mindennapi betevő talajta, s biztos fedele addig, míg egy másik albérlő nem találkozik.

Dél felé lelkendezve ront be a gyári munkás szobájába Gáspár egyik jó barátja. Arcza baljóslatu, de a játszó gyermekek nem tudták leolvasni róla a veszedelmet. Amint az öreg Klára néne az ajtónyikorgást hallotta, kinézett s idegen látogatót sejtve, bement ő is, hogy megtudja, miért keresik lakóját.

— Ah, ön az László? — kiált fel az öreg asszony — ezer esztendeje, hogy nem láttam! De nini! Miért olyan levert, ha nem csalódnak öreg szemeim, még könnyezik is.

— Hogyne könnyeznék — tört ki zokogásba a jóbarát — mikor két ilyen kis gyermeket látok, kiknek se apja, se anyja!

— Beszéljen az Istenért, mi... mi történt? Oh Istenem; csak nincs Gáspárnak valami baja?

— Már nincs semmi baja, összeroncsolt testből hamar kiszállt a lélek, talán félt, hogy abban a torzalakban sokáig kell laknia! Tizenegyóráig nyugodtan dolgoztunk, — folytatja homlokát simogatva a munkás, mintha rendbe akarná szedni a borzasztó reminiscenciát — Gáspár egymaga volt egy vizforraló kazán mellett, melynek két meglazult srófát kellett erősebbre szorítani, amint a második srófót szorítja, egy fűlsiketítő durranást hallunk, a kazán szétrepedt, a mellette dolgozó barátomat alaktalan hústömeggé változtatva. A forró víz

iszonyu pusztítást vitt véghez szép férfias természetén. A fojtó gőztől nem tudtunk mindjárt bemenni, csak később, mikor az eloszlott. Egy érzelem fogott el bennünket, mindnyáján sirva fakadtunk, hiszen úgy szeretttük mindannyian. Árvára gondoltunk. Ki lesz ezeknek gondviselője? Ki neveli fel őket? Nem sokáig voltunk így, jött a hivatalos vizsgálat, hogy kit terhel a felelőség s kiderült, hogy a kazán már egy idő óta meglazult, ma már nem bírta ki a gőz feszerejét. Gáspárt a kórházba szállították, holnap temetik el a halottas kamrából. Eljöttem hát megmondani kedves Klára néne, hogy holnap kísérfje ki a temetőbe, mert nekünk nem engedték meg, sürgős a munka.

Amig a munkás ezt a Hiób hirt sirástól csukló hangon elmondta, az öreg a két gyermekhez ment, könnyezve csókolgatta őket, gyönyögve mondogatta: édes, aranyos bogaraim, nincs apa, elment messze, majd egyszer ti is utána mentek.

A nagyobbik ki már beszélni tudott, csodálkozva kérdi: hát apa mért nem küldött kocsit értünk, ha messze ment, hogy hamar utána mehessünk?

— Menjünk — mondja László — mert a szívem szakad meg itt. Isten vele Klára néne, gondoljon ki valamit, mi legyen ebből a két árvából, ha nagy esztádom nem volna fiamul fogadnám őket, de nehézem nekem is az élet.

Gyorsan távozott, mert bálha az a nyirkos szoba mélyen érző szívű levén, egy másik tragédia színhelyévé vált volna.

Másnap végbement a temetés. Az öreg asszony elvezette a kicsinyeket a halottas kamrába, hol már zsákba bevarrva feküdt a kiszívott munkás. A kisebbik tágra nyílt

s fia itt, Székes-Fejérváron végezte középiskolájának egy részét. Az élet küzdelmei és csalódásai valóságos embergyűlölvé tették, e mellett azonban mindvégig rendkívül naiv volt. Egy alkalommal képviselő őhajtott lenni s egyik képviselő irótársával értekezett ez ügyben. Az irótárs első szükségnek azt mondta, hogy legyen olyan kerülete, ahol népszerűséggel bír, mire Vajda ilyen gyanánt felemlítette a vaáli kerületet.

— Miféle összeköttetésben vagy az ottani választókkal?

— Tudod, — mondotta naivul a költő, — a vaáli erdőben ezimü költeményem az egész országban nagyon tetszett... gondolom, ez elég népszerűvé tehetett a kerületben.

Ilyen volt Vajda János egész életében. — A vaáli erdőben ezimü jeles költeményét különben lapunk tárcza-rovatában közöljük.

A költő temetése tegnap délután volt Budapesten az ország költségén. Jelen volt az író és művész világ minden kiténősége.

— A tóvárosi olvasókör 1897. évi január 24-ik napján délután 3 órákor saját helyiségében (Széchenyi-utca 2. szám) rendes tisztújító közgyűlést tart, melyre a tagokat meghívja az elnökség.

— Iskolaszéki ülés. Székes-Fejérvár is kolaszéke holnap, csütörtökön d. u. 2 órákor ülést tart a városház nagytermében.

— Új foglalkozás. A technika tudományos fejlődése következtében a villamosításnak a gyakorlati életben való felhasználása igen nagy elterjedést nyert, a villamoság felhasználása céljából szükséges berendezések készítése, illetve létesítése már egy külön iparágként képes anyagot nyújtani. Azért a miniszter elrendelte s az iparhatóságokat körrendeletben értesítette, hogy a villamos nagyobb erőre való berendezéssel csakis szakképzett egyének foglalkozhatnak, kik eme szakképzettséget ki bírják mutatni. A kik eddig is foglalkoztak már evvel, azok továbbra is folytatják.

— Választmányi ülés. Fejérmegye állandó választmánya január hó 27-én ülést tart, melyen a február havi közgyűlés tárgysorozatát állapítják meg.

— Járvány Velenczén. A furcsa időjárás következtében — mint tudósítónk írja — Velenczén fellépett a hőkurut járvány-szerűleg. Már eddig is 60—70 gyermek betegedett meg.

szemekkel nézte, mi lehet abban a zsákban, a nagyobbik félve húzódott el tőle, pedig tegnap még kis karjaival ölelte át azt az eléltelenített hullát.

Szegény árvák ti! Abban a zsákban fekszik apátok, a ti jövőtök; ha azt a zsákot a sirba dobjátok, elszakad a szál, mely titeket e földön egy szerető lényhez fűzött.

Jön a kórház lelkesze, elmondja csendesesen az imát a megholtért, kocsira teszik a holttestet és viszik ki egy messze külvárosi temetőbe. Utána az öreg asszony a két gyermekkel. A főváros népe gyakran lát ilyen menetet, nem is érdeklődik iránta, nem olyan embert temetnek, kinek hosszú története van, azé csak ebben a három szóban foglaltatik: született, dolgozott és meghalt! A világ hamar napi rendre tér az ilyen felett. De mi pótoljuk ki a hiányt, mondjuk el igaz történetét: született, szeretett, fáradozott, szenvedett s végre pihenni tért! Boldogságát, vagy boldogtalanságát nem kérte számon senki!

Az öreg asszony is nem öt siratja, csak a két árvát, nem könyezik fölötté senki! Ez a legszomorubb temetés, mert nagy tragoedia bizonyítéka. De másrészt mily vigasztaló, ha senki szívében sem támad úr halálunkkal, ha már megelöztek, a kik minket szerettek és a kiket mi szeretünk!

A temető sírásója elmondja felette hivatalosan a Miatyánkot, egész érzéketlenül behatolja a sirt, mi gondja arra, hogy minden kapa-

— Tánccmultság. A lovasberényi kath. Népkör saját pénztára javára január 31-én a „Vörös Szinhez” czimzett vendéglőben táncmultságot rendez. Belépti-díj 1 korona. A bál igen jó kedvezőnek ígérkezik annyival is inkább, mintán a tavalyi bál is igen jó és maradandó emléket hagyott hátra.

— Méhész előadás. A székesfejérvári méhész-egyesület igen áldásos munkát végez avval, hogy most a tél folyamán a városház nagy termében vasárnaponként felolvasásokat tart méhésztől. Ezen felolvasásoknak célja szép és hasznos: megismertetni az érdeklődő közönséggel a méhek, e bámulatos kis állatok nagy haszonnal járó tenyésztését. Figyelmebe ajánljuk a székesfejérvári közönségnek a felolvasásokat, mert különösen itt Székesfejérváron a méhnyésztés igen alkalmas viszonyokkal bír s a mellett a tenyésztése a méhek alig számbavehető fáradsággal jár. Az első felolvasás január hó 10-én volt, melyet K a l o c s a y Alán országgyűlési képviselő tartott. Lekébb szabad előadásnak nevezhetjük, mint felolvasásnak K a l o c s a y Alán előadását. Teljes egy órán keresztül beszélt el nagy szakavatottsággal és mindenki által könnyen érthető módon a m é h e c s k é n e k t e r m é s z e t r a j z á t. Előadásában mindig előtűnt a szakavatott férfi világos és tiszta magyarázatai. A hallgatóság mindvégig figyelemmel volt az előadás iránt. Az előadás után K a l o c s a y Alán beszélt a méhnyésztésről, mely a kaptárakról, különösen D z i r z o n - f é l e k a p t á r - r e n d s z e r r ől, mely a kaptár feltalálása a méhnyésztés terén új irányzatot teremtett. Felolvasott ezután még a méhnyésztéshez szükséges eszközökről. Ezen második felolvasást is szépszámu közönség hallgatta végig. — A harmadik felolvasás január 24-én lesz d. u. 4 órákor szintén a városház nagy termében, mely alkalommal H a r m a t y I m r e sárpentelei tanító olvas fel, a méhnyésztés legfontosabb oldalát ismertetve, a m é h e s o k s z e r ű k e z e l é s é t.

— A pestis. Bombayban mint táviratilag jelzik, tegnapig 3636 megbetegedett és 2592 halálet fordult elő pestis következtében. A helyzet mind rosszabbra fordul s a kivándorlás mindinkább nagyobb méreteket ölt. Rómából a P i c c o l l ó - n a k j e l e n t i k , h o g y a F e r e n c z

József hajó, amely Bombayból érkezett, M e s s a n á b o l h ó 7 - é n k é t b e t e g m a t r o z t i s h o z o t t m a g a v a l , a k i k a k ó r h á z b a n m e g h a l t a k . A h o l t t e s t ű k ö n l e v ő v i o l a s z i n ű t o l t o k r o l k o n s t a t á l t á k , h o g y a m a t r o z o k p e s t i s t e n h a l t a k m e g . M e s s a n á b a n e m i a t t n a g y a p á n i k .

— A menyasszony becsülete. Megirtuk annak idején lapunkban azt a szenzációs ügyet, melynek névtelen levelek alapján A u d j e c z k y Irén, egy helybeli igazgató általánosan tiszelt leánya lett annyiban áldozata, hogy végleg a jeggyűrűt visszaküldötte neki. Az ártatlanul megrágalmazott felkaszonny akkor a bírósághoz fordult elégtételért és S p i t k ó Lajosné, a tankerületi igazgató feleségét vádolta a névtelen levelek szerzőségével. A járásbírósnál lefolyt tárgyaláson semmi határozott bizonyíték sem támogatta a vádat, a bíró panaszost elutasította. Felelkezés folytán az ügy a törvényszékhez került, mely f. hó 18-án foglalkozott a szenzációs ügygel és a járásbírósgot újabb tárgyalásra utasította.

— Köszönetnyilvánítás. Mindazoknak, kik feledhetlen jó férjem halála alkalmával a bennünket ért legnagyobb csapás felett ösztönös részvétőkkel felkerestek, nemkülönben azoknak, kik a ravatalra koszorút helyeztek, fogataikat a temetés alkalmával rendelkezésünkre bocsátották, fogadják ezuton legőszintébb köszönetünket. Ö z v . H e i s z A l a j o s n é s e s a l a d j a .

— Irodalmi pályázat. A „Fejérmegyei Tanítótestület” központi bizottsága a munkakedv fokozása s az önművelés előmozdítása céljából az 1897-ik évre a következő pályafeladatokat tűzi ki: 1. K é s z i t t e s s é k e g y s z a b a d o n v á l a s z t o t t m i n t a l e c z k e a c s o p o r t o s í t á s e l v e s z e r i n t . — 2. H á t r a n y o s e a f i u - é s l é a n y g y e r m e k e k e g y ű t t e s t a n í t á s a é s n e v e l é s e ? — A bíró-bizottság által jónak talált dolgozatok mindegyike 1—1 db 20. illetve 10-koronás arannyal fognak fokozatosan jutalmaztatni. Az idegen kézzel írt s a szerző nevét rejtő jelgés levélkével ellátott dolgozatok legkésőbb f. é. május hó 31-ikéig alulírt elnökhöz küldendők. — Sz. Fejérvárott. 1897. jan. 17-én. S z i r b e k József, tanítótestületi elnök.

— A kereskedelmi akadémia kirándulása. Lapunkban említést tettünk már arról

vágásával siet elföldelni azt a szívet, mely két árvának volt fényt derítő, melegtő napja?

Haza érve az öreg Klára néne bevezeti őket az elhagyott otthonba, a gyermekek fáradtak inkább, mint éhesek, pihenni akarnak. Lefekteti őket s mikor már elaludtak, megáll a szoba közepén és így monologizál: Mit csináljak hát most evvel a két gyermekkel? Jó magam is szegény vagyok s az Istenen kívül nincs senki, a ki gondolna rám, egy koldusból három legyen? egy keserű falatból csináljak háromat?... De hátha a jó Isten megáld értök, egészségemnek támaszai lesznek... hátha miattok nagyobb kenyeret ad az özvegyek és árvák atyja?... Fiaim lesznek ők s míg erőt érzek öreg tagjaimban, szükségét nem fognak látni...

A sötét penészes falról szent József képe oly barátságosan, oly bizalom gerjesztőn nézett az öreg asszonyra. Szent József már gondoskodott a két fiúskáról.

Az árvák felnőttek, egy öreg asszony félig kibűlt szíve szeretetének kegyelem morzáival táplálkozva, nem tudva, mi az édes anyai szeretet, melyet a világ minden aránya nem képes pótolni. Mi lett sorsuk? Az öreg asszony mindakettőt iparosnak adta, mostoha sors következett reájuk, de szent József nem hagyta el őket!

Az ország fővárosában, a hol mint a szíven minden életerőnek lüktetni kell, megindult a mozgalom a szegény, elhagyott iparos t a n o n c z o k érdekében. Az egyház kebeléből jött ki ez a nemes eszme, hogy a társa-

dalom ezen kivetettjeit szívére ölelje, hogy az atya és anya helyét pótolja, hogy a szülők és rokrok hiányában meleg, igazi érdeklődéssel vegye körül üdvös jóakaró tanácsokkal látja el! Megalkulttathatja a katolikus iparos t a n o n c z v é d ő - e g y e s ű l e t . Nem érzik már vasárnap az édes otthon hiányát, nem kell az utcán céltalanul bologniok, nincsenek kitéve a bűn százszoros kísértéseinek, nem a kegyelemből rájuk dobott rongyban járnak, felöltözteti őket az egyháznak anyai szeretete.

Hogy mi mindent tesz a kath. egyház a munkássztyáért azzal a társadalommal szemben, mely szinte tüntet philanthropiájával, emberszeretével, sok volna elmondanom, nem engedi ezt az idő rövidsége, s az önk túrelmével sem akarok visszaélni. Mai felolvasómban csak azt óhajtottam feltüntetni, hogy azoknak, kik magukat elhagyottaknak, lenézeteknek gondolják, nincs okuk az elkeseredésre, a kétségbeesésre. A kath. egyházból Jézus szerető szíve dobog és az isteni szív elmege azokhoz, kiket a munka terhe nyom, vigasztalást, nyugalmat, vídamságot hoz a munkásnak akkor, midőn a létért való küzdelem legerősebb.

Nyiljanak meg hát az önk szívei a boldogító kath. észmének, s ragaszkodjanak az egyháshoz, igazi, nemes jóakaró barátjukhoz. Legyen továbbra is nescak ajukon, hanem szíveikben is ez a dicső jelszó: Isten áldja a tisztességes ipart!

a kirándulásról, a melyet a helybeli kereskedelmi akadémia növendékei szándékoznak tenni tanáraik vezetése alatt. Tévesen irtuk azonban, hogy a kirándulás költsége 120 forint és hogy azon bárki is részt vehet, mert az akadémia igazgatója most arról értesít bennünket, hogy a kirándulás költsége csak 80 frt s hogy azon a növendékek és tanárokon kívül csak az intézetnek barátai vehetnek részt.

— **Verekedés.** Nagy verekedés folyt le január hó 17-én este 10 óra tájban a Megyeház utczában levő Márkus-féle kávéház előtt, mely egyike a város legocsmányabb lebujának. A nevezett napon este Takács András, Kovács István, Viola Gáspár, Maróci Ferenc és Reskó Antal parasztleányok mentek a Márkus-féle kávéház felé, honnan akkor éppen 20–25 suszter meg csizmadia legény jött ki. Midőn a két csoport meglátta egymást, szóvitába elegyedtek, a melynek vége tettelegesség lett. Ütötték egymást a hol értek s a csizmadia legények kést is vettek elő s megis szurták Takács András parasztleányt a vállán. A rendőri őrzésnek csak parasztleányokat sikerült elfogni s egy Berta József nevű suszterlegényt, mert a többi hősködő suszter és csizmadia legények ellillantak hamarosan. A rendőrségnél ma délelőtt folyt le a vizsgálat. A parasztleányokat elengedték, ellenben Berta Józsefet újra lezárták, míg a többi társai is meg nem kerülnek.

— **Hangverseny.** Tegnap adta Horváth Elek zongoraművész városunk szülötte nagyérdéki hangversenyét a Vörösmarty-kör nagytermében, nagyszámu és előkelő közönség előtt. A fiatal művész a hozzáfűzött várakozásnak teljesen megfelelt. Az előadott darabok precíz előadása s azok nehézségeinek könnyed leküzdése tanúsítják, hogy hangszerét tökéletesen bírja. Az ügyesen összeállított program első számát kezdte Bachnak nagy nehézségű: Kromatikai ábrándja és Beethoven Dmoll sonatájának I. tétele. — Az e darabban alkalma volt biztos technikáját, — a másodikban finom előadási képességet bemutatni. — 2. száma volt: „Des dur Nocturno” és F) dur Ballada, mindkettő Chopintól, melyek művészi előadásával nagy tetszést aratott oly annyira hogy e számot megkellett toldania egy ráadásal, mely Chopin E) moll keringője volt, s a „Vörösmarty kör” is hálás és elismerő lévén azon szép és élvezetes estéért, melyet a művész a körnek nyújtott, egy babér koszorúval tisztelte meg, melynek nemzeti színű szallagján olvasható volt: „Vörösmarty kör” 1897. január 19. Horváth Eleknek. Utóbb következtek még Schubert „Menuette” és Moszkveszky „Valse brillante”, melyek után a szünni nem akaró tapsvihar csillapultával Döhtertől az „Oktav etude-t” nagy bravúrral játszotta el. — S végezetül előadta Liszt VIII-ik magyar rapszódia t, melyekben szép variációkat hallottunk az ismeretes magyar népdal „Káka tövén” felett. Az egyes zongora számok között Rédei Sziók a. énekelt egy néhány áriát a Fegyverkovács és Bivös vadász című operákból, két magyar dalt és végre egy olasz dalt, melyet a közönség vele megismételtetett. Soprán hangját alkalmunk volt tavaly hallanunk s ennek folytán constatalhatjuk, hogy hangja megerősödött.

— **Fogas tolvaj.** Gaaber József szolga január 18-án jött be székesfejérvárai Iszka-Szt.-Györgyről, a hol szolgálatban volt, s a Ponty vendéglő istállójában aludt éjjel, ahol tudvalevő csavargó napszámások is alúsznak. Gaabernak ruhája zsebében 6 frt 40 kr. bére még meg volt a nagyban dicsekedett, hogy ő neki ennyi pénze van. Este mikor lefeküdt s mély álomba mélyedt, melléje fekküdt Gaál József napszámós s Gaabernak ruháját kivágta, mert másképp nem juthatott a pénzhez, s szépen kiszedegette. Reggel midőn Gáber felébredt, ijedve látta, hogy pénztét ellopták. A rendőrségnél ezért jelentést tett, mely a gyanuban levő Gaál el is fogta.

— **A könyörület emberekhöz!** Egy szegény róm. kath. tanító járt a szerkesztőségünkben. Hevesmegyében volt tanító, míg szemei világát el nem veszítette. Az orvosi gyógykezelés mikor némileg meggyógyította szemét, akkor sem tudott többé írni, olvasni. Használhatatlan lett a tanításra, elbocsátották. Akkor napszámós munkát végzett, de balkarja, melyet 78-ban a boszniai hadjárat alkalmával keresztül löttek, a nehéz munkában mngerültetve nyomorékká lett. Sirva panasolta el az ő nagy nyomorúságát szerkesztőségünkben s mi a könyörület emberekhöz szívéhez folyamodunk, hogy nemeslelkű adományaikkal segítsenek a tél minden nyomorával küzdő emberen, a kinek kétségbeesése annál nagyobb, mert egy ártatlan kis gyermeke is kénytelen vele megosztani a szenvedéseket. Az adományokat hirtalpig nyugtázzuk és a szükölködő embernek kezeihez juttatjuk.

— **Felolvasás.** A lovasberényi kath. Népkörben január 17-én délután 4 órakor Házy Alajos nyug. plébános felolvasást tartott Hazánk multjáról és a Jelenkorról. Már 3 órakor csakugy hullámzott a nép a kör helyisége felé, sejtve, hogy igen tanulságos és mulatságos élvezetben fog részesülni. Nem is csalatkoztak meg azok se, kik a kör helyiségéből künn rekedtek. Pont 4 órakor lépett a körbe Házy Alajos ny. pléb. s miáltal a számára fentartott helyet elfoglalta volna, az egybegyűlt tömeg tisztelete és ragaszkodása jelűl lelkes éljenzésbe tört ki, ennek hallatára az öreg urat rendkívül meghatotta. S ezután megkezdte a felolvasást, mely fél 6 óráig tartott, igen jó benyomást gyabozott a megjelent közönségre; különösen a fiatalabb nemzedékre azon szavak, hogy mily állást foglaljon el a mostani kor követelményeinek. Hogy hazánk jó létének és fellendülésének elősegítése legyen A felolvasást Házy ny. plébánosnak Nyiredy Mari urhölgy mondott forró köszönetet. Mielőtt a közönség feloszlott volna Házy ny. pléb. egy igen gyönyörű Jézus szívét ábrázoló képet sorsolt ki s ezt Weber Ignác szűcs-mester nyerte el.

— **Pályázati hirdetmény.** A csa (Fehérm.) róm. kath. segédkántortanító állomásra, 400 korona fizetéssel, teljes ellátás, butorozott szoba fűtés és takarítással, pályázat hirdetettik. Tannyelv: magyar-német. Teendői: a mindennapiak és ismétlők egy osztályát tanítani, a kántorságban segédkezni, esetleg önállóan végezni. Kérvények 1897. február 1-ig Keifler János esperes-psebánoshoz Acsára küldendők.

— **Harminczkét gyermekes anya.** Egy Helm nevű neulerchenfeldi munkás feleségét ritka módon áldotta meg gyermekekkel az isten. Husz esztendő alatt harminczkét gyermeket hozott a világra. Háromszor szült ikreket, hat ízben három, két ízben pedig négy gyermeke született egyszerre. A gyermekek közül huszonhat fiú, hat pedig leány volt. Valamennyien élve jöttek a világra, de nagy részük rövid idő múlva meghalt. A harminczkét gyermek közül még életbe van tíz fiú és két leány. Erdekes, hogy a statisztika szerint 15 millió születési eset közül csak 32 esetben fordul elő az, hogy egy asszony négy gyereket hozzon a világra.

— **Egy színészcsalád nyomora.** Megrendítő az a nyomor, amelyben egy tisztességes színész és édes anyja sanylódnak Szegeden. Benkő Jolán igen tehetséges tagja volt Völgyi szintársulatának, midőn azonban Völgyi öt évvel ezelőtt megbukott, Benkő Jolán is ott vesztette mindenét. Ezért aztán nem tudott szerződést kötni más szintársulattal s kénytelen volt napszámós munkával keresni kenyerét s fentartani önmagát és édes anyját. Egy ideig sanyargott valahogy a színész, két év előtt beteg lett, ágyba dőlt s még máig sem kelt fel ágyából. Ez idő alatt az anyja vette át a kenyérkereső szerepet s koldulással tengette beteg leánya és saját életét. Miklóssy Gyula, a szegedi szintársulat sugója

fedezte fel őket nyomorukban s felszámolásukra megindította a mozgalmat.

— **Tizenegy gyermek.** Napolyót írják hogy a casertai grófnak fia született. A gróf párnak ez a tizenegyedik gyermeke. A legelső gyermek, Ferdinánd kalabriai herceg, ezelőtt tizennyolc esztendővel született. Alfonz, casertai herceg, II. Ferenc volt szicíliai király öccse, 1841-ben született; felesége Antónia, Bourbon-hercegnő, tíz évvel fiatalabb nálnál. A gróf párnak mind a tizenegy gyermeke él. A gyermekek közül nyolc 1877. óta született.

Törvényszék.

— **Ward Klára válópöre.** Charles roiban tegnap kezdték a nálunk is szomorú hírnévre vergődött Ward Klára Chimay hercegné válópörét. A tárgyalást zárt ajtók mögött tárgyalták. Chimay herceg ügyvédjai szenzációs leleplezéseket tettek a hercegnő erkölcsstelen magaviseletéről és szerelmi viszonyairól; elmondták a többi közt hogy Rigó Jancsit a hercegi kastély szomszédságában rejtgette és naponkint együtt fürdött vele a folyóban. A herceg az európai botrányra való tekintettel, melyet a hercegnő okozott, arra kéri a törvényszéket, hogy nyomban bírdesse ki házasságuk felbontását. A panaszos késznek nyilatkozik a hercegnőre nézve huszonkét terhelő esetet tanak által bebizonyítani; ha akarná, — ugymond — még négyszer annyit eseten is bizonyíthatna. Allan ügyvéd, a hercegné képviselője enyhítő körülményeket sorol föl és élesen megtámadja a herceget, szemére lobbantja, hogy Ward Klárát csak pénzéért vette el. A törvényszék elvetette a házasság fölbonatásának nyomban való kihirdetését és a tárgyalást két hétre elhalasztotta.

— **Váltóhamisítás.** Weiner Antal ercsii földbirtokos, Huszár János és Somogyi András arató gazdák váltóhamisítással vádolva állottak e hó 19-én a székesfejérvári törvényszék előtt. A vád a következő: Huszár János és Somogyi András még 1892-ben Weiner Antalnál mint arató gazdák voltak foglalkoztatva. Tudvalevő dolog, hogy az aratók előleget szoktak kérni a gazdától, hogy szükségleteiket fedezhessék, míg a fizetésüket megkapják. A két aratógazda kért 100 frtot de Weinernek nem volt pénze, hanem mondta nekik, hogy vegyenek fel a martonvásári takaréka addig pénzt. A két arató-gazda csakugyan ugys tett, felvett 100 frtot egy váltóra, melyet lassanként le is törlesztettek 16 frtra. A váltón azonban négy név volt írva, még pedig olyanok nevei, kik nem is tudtak a pénz felvételéről. Ezért a feljelentés megtéetett a két arató-gazda s Weiner ellen. A váltón levő nevek írása a budapesti váltó törvényszéki szakértővel megbíráltattak. Az eredmény az lett, hogy az irás hasonlósága szerint 2 nevet Somogyi András irt, 1 nevet Weiner, a negyedik nevet pedig valószínűleg Weiner, de Huszár János semmi esetre sem. A törvényszék tehát behívnyitva látta a váltóhamisítást, és ezért Huszár és Somogyi 6–6 hónapi, Weinert ellenben csak 2 hónapi fogházra ítélte. Az ügyész ezen ítélet, de különösen Weinerre vonatkozó ítéletet igen enyhének találta, tehát felebbezett.

— **A névtelen levelek.** Ma ismét egy névtelen levélből kelotkezett ügy foglalkoztatta a helybeli járásbírószágot. Brandeis Simon utazót több ízben névtelen levelekben figyeltetették, hogy neje mostoha atyjával Steininger Sándorral benső viszonyt folytatt. A férjnek valaki azt mondta, hogy e

névtelen levelek írója Wiener Margit. Így jött Steiningér Sándor és Brandeis Simonné arra az elhatározásra, hogy Wiener Margitot tetteleg insultálják, amit aztán Hubert Samuné lakásán meg is cselekedtek. E miatt állottak ma Schilling Ede aljárásbíró előtt. — Miután azonban panaszoltak rágalmazás miatt viszonydat emeltek Wiener Margit ellen, a két panaszt együttesen tárgyalták. A bíróságonban ítéletet még nem hozott, mert több tanu kihallgatása vált szükségessé.

— **Lopni akart.** A székesfejvári törvényszék előtt ma állott mint vádlott Kovács Mihály lovasberényi lakos. Önbeismerése által hamarosan le is folyt a tárgyalás. Kovács Mihály vádlott nem volt még büntetve s a hatóságai bizonyítvány jó előéletűnek mondja. Meglátszott vallomásán, hogy még jó utra akar térni. Elmondta önmaga, hogy akarta meglopni Szoboszló Jánosné szintén lovasberényi lakost. Mult év augusztus 26-án midőn Szoboszlóné nem volt otthon, betörte a szoba ablakát, s azon át behatolt a szobába. Egy darabig kereste a pénzt a szobában s rá is akadt egy szekrényben. A pénz már a kezében volt, mikor zörgést hallott, azért hamar a pénzt visszatette a helyére s elakart illanni, de meglátták. Így került a törvényszék elé, mely őt 2 hónapi fogházra ítélte. Az ügyész felelőbbet, a vádlott ellenben megnyugodott az ítéletben.

Irodalom és Művészet.

Kath. legényegylet estélye.

Rövid idő alatt a második estély ez, melyet a székesfejvári kath. legényegylet a saját helyiségében rendezett. Az estély fényesen sikerült, valamint fényesen sikerültek mindazok, a melyek eddig abban a szűk helyiségben rendezettek. Hogy mi ezzel az estélyivel külön cikkekben foglalkozunk, annak nem az említett „fényes siker“ az oka. Megírhattuk volna azt egy rövid tudósításban is, a melylyel tudósítói kötelességünknek eleget tettünk volna.

Két dolog foglalkoztatta elménket azon idő alatt, a míg a jól betanult és az előadó mesterlegények művészetéhez képest elég jól sikerült szindarab lefolyását néztem, t. i. a mesterek távolléte és a tulzofúlásig megtöltött szűk helyiség. De ezek még jobban bántottak akkor, a midőn Kiss Arisztidnek, a kath. kör buzgó titkárának, „A munkás helyzete és a kath. egyház“ című felolvasását végig hallgattam.

Sokszor volt alkalmam beszélgetni iparosokkal, mesterekkel, a kiknek keze alatt több segéd dolgozott. Nem ritkán kénytelen voltam meghallgatni azok panaszokdó szavait a nehéz megélhetésről, a szabad ipar káros voltáról, stb., no, meg a sok kiadásról, a legények lelkiismeretlen munkásságáról, azok léhaságáról. — Rendszeren a szabad ipar szidásával és néhány biztató szóval szoktam ilyenkor panaszokdó mesteremberemtől elválni. De ha a körülmények ismét összehoznak ily elégedetlen mesterekkel, már egyebet is tudok nekik mondani. Uram, — így szólok majd hozzá, — ön panaszokdik a nehéz megélhetés miatt; hogyan, hol szokta töltöni vasárnapjait? Panaszokdik segédei lelkiismeretlenségéről, léhaságáról; mily példával szokott előtűk járni? — Természetesen egész héten rosszul éreznék magunkat, ha már vasárnap délelőtt meg nem néznék egy pár sör-csarnokot, ebéd után jobban be nem néznék egy feketére valamelyik kávéháza, este pedig a kocsmába egy kis vacsorára néhány félliter borral, a honnét csak a késő éjjeli órákban vetődünk haza, a mi után szükségképen a „Blau-montag“ következik. Így már azután magam is elhiszem, hogy nehéz a megélhetés.

„A legények léhák, lelkiismeretlenek, dolgoztalanok.“ Nem csoda, — mestereik nyomdokait követik. Pedig abban a fiatal emberben

van ám sok jó tulajdonság! Csak ápolni kell azt s akkor daozára a mostoha körülményeknek, a melyek között kis iparosaink csakugyan kénytelenek az élet nehézségeivel megküzdeni, sok derek munkása válik a társadalomnak, most annyira korholt, fiatal segédek közül.

Bátran elmondhatjuk, ha a segédek rosszszak, — rossz az azért, mivel mestereiktől nem látnak jó példát. Józán, előre törekvő mesternek nincs munkakerülő, elégedetlen segédeje; csak annak a ki maga jár ily példával alantóssai előtt.

De azt sem mondhatják, hogy ha az a szegény munkás egész héten folyton dolgozik s ha vasár és ünnepnapon egy kis szabad ideje van, csak az is megengedhet magának egy kis szórakozást és nincs hely, ahol minden veszély nélkül eltölthetné szabad idejét. Igenis van mester uram! Ott vannak a különböző iparos egyletek. Ott van a kath. legények számára a kath. legényegylet. Ide szokott vasárnap délutánként néhány jobb érzelű fiatal ember összejönni, itt azután hasznos könyvek olvasásával, szolid mulatsággal, tanulással töltötték az időt. Költeményeket, egyes szindarabokat tanulnak be és azokat időkoronként a megíhivat vendégek előtt előadják. Szinte jól esik látni, hogy mily nagy buzgalommal és ambícióval iparkodik egyik-másik a magára vállalt szerepnek megfelelni. Mily jól esnek ilyenkor annak a törekvő fiatal segédnek, ha ott a hallgató és néző közönség között látná mesterét is. Mennyivel nagyobb kedvvel, buzgalommal iparkodnék betölteni működése körét, ha mestere megjelenése által méltányolni látná az ő nemes törekvését. Láttam ott a zsufoulásig megtöltött teremben sok nót, szépszámu fiatal segédet, de mestert alig egyet-kettőt. Pedig ok is hallhatk volna ott sok szép dolgot; tanulhattak volna is egyet-mást, a mit talán az életben ok is érvényesíthettek volna, sőt még élvezni, szórakozni is lehetett a hallottak és látottak fölött.

Iparos barátom én azt gondolom, ha te nem csak a munka közben, hanem a segédeid közreműködésével rendezett ily estélyeken is megmutatod, hogy érdeklődöl fiatal segédek iránt, nem lesz sok okod a panaszra munkásaid könnyelműsége, dologtalansága, és lelkiismeretlensége fölött.

A másik dolog, a mi az estély alatt elmém foglalkoztatta a helyiség kicsisége. A közönség a szószoros értelmében csak ugy szorongott, és bizonyára még többen lettek volna, ha beférnek. A kik szívükön hordják a kath. legényegylet társadalmi fontosságát és a jó lsten megadta nekik az anyagi eszközöket ezeket segíyezni, megfelelő helyiségről való gondoskodás által is hozzájárulni azok fölvirágoztatásához, azoknak a figyelmét akartam fölhívni a helyiség kicsiségének fölemlítésével. „A ki gyorsan ad, kétszer ad.“ A szocializmus réme itt is fölűti fejét. — Esztendőik multával talán minden késő lesz.

Azonban nehogy a szerkesztő ur, no meg a műkedvelő urak megnehezeltelenek reám, elmondok egyet-mást az estély lefolyásáról is.

Joachim Ágost urnak, „A mostoha testvérek“ című három felvonásos énekes színművét adták elő az egylet tagjai Zombai Mariska kisasszony közreműködésével. A darab nagyon jól volt megválasztva. Nem nehéz, a szereplők művészetét nem igen hatadja tul, de emellett elég változatos, mulattató és az alap eszme: a szorgalmas munka, az lstenbe vetett bizalommal egyesítve előbb-utóbb meghozza méltó jutalmát, a darab végén nagyon szépen domborodik ki. A szereplők elég jól belelétek magukat a helyzetökbe és különösen elismerést érdemelnek: Vittinger Nándor az uszorás Hunyadi Salamonnak személyesítője, Virág László, a ki Csudi földmives szerepét játszotta, Zombai Mariska és Gréber Lajos. A szindarab előadása után Kiss Arisztid lépett a fölolvadó asztalhoz és „A munkások helyzete és a kath. egyház“ című jeles dolgozatával nemcsak lekötötte mindvégig a hallgatóság figyelmét, hanem itt-ott könnyekig is meghatotta. Végül Látics György elnök mondott lelkes szavakban köszönetet a felolvasónak!

valamint a hallgatóközönségnek szives megjelenségeért. Természetesen a tapsból és éljenzésből az összes szereplőknek eléggé jutott.

A híres kisasszonyok. Herczeg Ferenc leányai, azaz helyesbben: Gyurkovics mama szép és szerencsés gyermekei meg vannak immár örökítve képben is. Linek Lajos a szalontündérek e nagy tehetségű művésze festete meg a képet, a Gyurkovics leányokat, a hol a híres kisasszonyok együtt vannak, plain parád, sőt egy részök nagy toilletében. A színes kép, melynek hossza körülbelül egy méter egy jelent meg, mint az első igazi magyar műmelléklet. Az „Uj Idők“ Herczeg Ferencz illusztrált szépirodalmi hetilapja adja az előfizetőinek ingyért. Kép és lap-érdekesség dolgában igazán egymáshoz valók. Mindkettő öröme, sőt szüksége minden valamire való magyar urháznak. A Gyurkovics leányokat láttuk már, hozzávaló keretben, egy idevaló kedvelt szalomban. Elragadó! Maga az „Uj Idők“ becses, érdekes, szórakoztató és kellemes tartalmával. pompás képeivel és gyakori műmellékleteivel szintén ott van minden valamire való olvasó asztalon. Aki e hazában a művelt névre igény tart, valóban alig lehet el a Herczeg lapja nélkül. Természetes, hogy a szépirodalmi újságban most a legfontosabb a regény. Az „Uj idők“ három közül ez új évnegyedben. Herczeg Ferencz most kezdett meg „A leány története“ címmel új, hosszabb regényt. Bródy Sándor „Tündér Ilona“ című rövidet. Coppée legújabb regényét „A bűnös“ szintén az Uj időknek engedve át magyar nyelven való közlésre, amelyben már belekezdtek. A három regény mégis csak egy kisebb részét teszi a lap gazdag tartalmának, a melyet a szerkesztő, két főmunkatársa: Mikszáth Kálmán és Bródy Sándor folyton kisebb ndgyobb aktualis cikkekkel gazdagítanak. Rajtok kívül a szerkesztőség belső tagjai: Tábori Róbert, Lyka Károly, Pósa Lajos, Tutek Anna, Sebők Zsigmond. Munkatársai: az élő magyar irodalom és a magyar festők mind. Különösen felhívjuk közönségünk figyelmét az „Uj Idők“ farsangi számaira. Ingyen mutatványpéldányt mindenki kap, ha a mi lapunkra és ezekre a sorokra hivatkozik. Az „Uj idők“ előfizetési ára azonban szerfölött kevés. A lap, a Gyurkovics leányok nagy képével együtt: félére 4 frt. Legokosabb újévtől kezdve előfizetni, mert akkor a folyó regények elejét is megkapják. Az „Uj Idők“ kiadóhivatala: Andrassy út 10, Budapest.

Közgazdaság.

* **Agrárfelolvasás Nyitrán.** Nagy sikere volt a napokban az agrárfelolvasásnak Nyitrán. A városkáz tágas nagy terme birtokosokkal, bérlokkal, gazdatisztekkel és földművelőkkel zsufova volt. Ifjabb Széchenyi Imre, a bimetalizmus egyik előharczoza hazánkban, a bimetalizmusról tartott előadást, mig Rubinek Gyula a középbirtok pusztulását és annak okait fejtegette. A magyar gazdák mozgalmában a két fölolvadó oly tevékeny részt vett eddig is, hogy nem is szükséges bővebben bizonyítani, mekkora hatást tudtak elérni higgadt tárgyilagossággal előadott s a pusztá tényeken alapuló értekezésekkel. A felolvasás után 80 területű bankett volt. A megyei agrármozgalomra kitűnő hatással volt a mai igazán sikerült nap.

* **Kamatláb-leszállítás Németországban.** A mit már egy hét óta előreláthatóan jeleztünk: a nagy pénzhiány következtében a kamatláb leszállítása a nyugoteurópai piacokon, az ma megtörtént. Berlinből ugyanis ezt táviratozzák: A birodalmi bank a leszállítási kamatlábat 4 százalékra és a lombard-kamatlábat 4 és fél, illetve 5 százalékra leszállította. A német birodalmi banknál ezzel hivatalosan is igazolják, hogy véget ért az a nagy pénzhiány, mely mult évi október 10-én az 5-százalékos bankráta életbeléptetésére kényszerítette a német jegybankot. Kétségtelen, hogy a többi pénzüpiacok is követni fogják a berlini példát s ezért a legközelebbi napokban alighanem egymásután kapunk hírt a párisi és londoni kamatláb-redukzióról.

NYILT-TÉR.*)

Hirdetmény.

Mintán a székesfejvári színház részvény-társulat Igazgatósága tudja azt, hogy részvényesei közül sokan elháltak és ezeknek jogai másokra szállottak át, ezen áthármlás igazolására s illetve a jogutódoknak részvényesekül léendő elismerhetése céljából a részvény-társulat Igazgatóságának kebeléből szűkebb körű bizottságot küldött ki.

Az igazgatóság tehát ezen hirdetmény-nyel kéri a jogutódokat, hogy ily minőségeket **Pfann István** részv.-társ. jegyzőnél (Fejérmegyei takarékpénztárnál), folyó évi január hó 27-ig bejelenteni s lehetőleg jogutódi minőségük igazolására szolgáló esetleg birtokukban levő okmányait, ugyanannál bemutatni sziveskedjenek.

Székesfejvárott, 1897. január 16.

Székesfejvári színház
részvény-társulat igazgatósága.

Fiatall barna leány gazdaasszonyi állást keres. E minőségben több évig volt már egy előkelő családnál s ott töltött idejéről jó bizonyítvánnyal rendelkezik.
Czime a kiadóhivatalban.

*) E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget a Szerk.

VASUTI UJ MENETREND.

— Érvényes 1896. okt. 1-től. —

Budapest—Székesfejvár—N.-Kanizsa.

indul	érkezik	indul	érkezik
Gyorsv.: 7:00 reg.	8:30 d.e.	8:40 d.e.	11:45 d.e.
Szem.v.: 7:10 reg.	9:16 d.e.	9:26 d.e.	1:39 d.u.
Vegy.v.: 2:25 d.u.	4:27 d.u.	4:33 d.u.	8:55 este
Vegy.v.: 5:25 d.u.	7:39 este	—	—
Gyorsv.: 7:45 este	9:11 este	9:18 este	12:10 éjjel
Szem.v.: 9:25 este	11:33 este	11:43 este	3:52 éjjel

N.-Kanizsa—Székesfejvár—Budapest.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.: 12:15 éjjel	4:16 reg.	4:24 reg.	6:29 d.e.
Vegy.v.: —	—	6:15 reg.	8:25 d.e.
Gyorsv.: 5:47 reg.	8:39 reg.	8:49 reg.	10:10 d.e.
Vegy.v.: 10:00 d.e.	2:10 d.u.	2:35 d.u.	4:31 d.u.

Szem.v.: 2:00 d.u. 6:00 d.u. 6:08 este 8:12 este
Gyorsv.: 5:06 d.u. 8:00 este 8:15 este 9:40 este

Székesfejvár — Komárom-Ujszöny.

Indul: d. e. 10— Vegyes v. Érke.: d. u. 2:46 este 9:32 Személy v. éjjel 12:41

Komárom-Ujszöny — Székesfejvár.

Indul: regg. 3:41 Vegyesv. Érke.: d. e. 8:22 d. e. 11:27 Személyv. d. u. 2:26

Sz. Fejervár—Vasprém. Vasprém — Sz. Fejervár.

indul	érkezik	indul	érkezik
Szem.v.: 5:20 d.e.	8:03 d.e.	4:19 reg.	6— d.e.
" " 9:34 d.e.	10:52 d.e.	7:08 reg.	8:34 d.e.
" " 1— d.u.	2:33 d.u.	4:43 d.u.	5:53 d.u.
" " 9:27 este	11— este	9:11 este	11:09 est.

Temetkezési vállalat az Órangyalhoz.

K Ö V Á R I E D E

Székesfejvár, sas-utca 2. (fekete sas szálloda mellett.)

Fióközllet: buzapiacz 2.

Ajánlja a kor igényeinek teljesen megfelelő temetkezési vállalatát hol ére- és fakoporsók minden nagyságban és színben oly dus választékban kaphatók, hogy e tekintetben is a legnagyobb városok hasonló vállalataival versenyezni képes. Művészig kiállított díszkoporsók, (Sarkofagok) valamint kettős üvegtetejű, légmentes koporsók (a holttest bárhova szállítására) nagy választékban vannak, ugyszintén halottas szobák, feljártok s ajtók behuzatalára megkivántató gyászposztó, díszes ravatal s tartozékaival rendelkezik, hogy e tekintetben a fővárosi ilyenmü vállalatokhoz fordulni felesleges. Szóval temetkezési vállalata ugy van berendezve, hogy a legkényesebb igényeket kielégíteni képes, mit eléggé bizonyít a más városokban s megyszerzte több ízben a legelőkelőbb családoknál előfordult gyász esetek alkalmával közmegeledéssel teljesített szolgálatait. Főelvei mérsékelt árak mellett pontos kiszolgálás, kizárva a hivatalnolokadás. Véguil ajánl szemfüdeleket, halotti öltönyöket, virágokat, fátýolokat és sarkoszorukat, melyek üzletében nagy választékban, olcsó áron kaphatók. Bárminemü nemesi címerek elkészítésére vállalkozom.

A nagyérdemü közönség eddigi pártfogását továbbra is kérem.

Az általánoson elismert és jó hatásnak bizonyult

„BARÁT ITAL”

czimü növényyszer **gyomorlikör készítményem**, mely több mint százezer család által használtatik. — A legjobb hatást esz-közli

székrekedés, étvágytalanság

!!! és az ebből eredő bajok ellen!!!

Egy üveg ára **40 és 80 kr.**

Kapható Székesfehérváron: ifj. Tógl Gyula és Reinitz Lipót urak fűszerkereskedésében.

Készítés és kiviteli főraktár H.-M.-Vásárhely, Árpád-u. 12. sz.

ZENKE ZOLTÁN.

Legnómbabb kivitelü fényképek a legrövidebb idő alatt készülnék

FODOR JÓZSEF FÉNYKÉPÉSZETI MŰTEREMBEN.

* * * Székesfejvár, Várkör-utca 2. szám alatt, (a neol. izr. imaház mellett) * * *

a követhető árak mellett:

12 darab visit fénykép 4 forint. * 12 darab kabinet fénykép 10 forint.
12 darab makart fénykép 12 forint.

F E R E N C - pálinka

(sósorszesz).

VÉRTES GYÓGYSZERÉSZ-FÉLE

használatban a leghatásosabb.

Egy üveg 1 és 2 korona.

Kapható: Gyógytárakban, drogueriákban, fűszerkereskedésekben.

Továbbá ajánlatnak a „Sas gyógytár” világhírü gyógyszerei u. m.:

Dr. Heuffel-féle gyomor esszenzia, Dr. Heuffel-féle vértisztító labdacsook. Banáti növény-nedv, Herbulesfürdői közevényeszesz, Injectio és capsules végőteles stb.

Raktár Székesfehérvárott: Imrich Viktor gyógytára, valamint

Vértés Lajos, sasgyógytára Lugoson 454. sz.

VÉDJEGY.